תקדימים

אותו מצב שרר במשקים רבים. החיים ב־צותא הסכו בלתי אפשריים. התעורר רצון להפריד בין הניצים. אולם בכל משק שררה מציאות שונה, בכל מקום נתבקש פתרון שונה.

קיצוני ביותר היה הפתרון במשק אלו־נים, בגבולו המערבי של עמק־יזרעאל. אנ־שי מפא״י במקום היו מיעוט קטן בקיבוץ הצעיר, והם יצאו ממנו בידים ריקות. לא היה בהם אפילו הכוח הנפשי להצטרף ל־משק אחר. הם התישבו מול אלונים, חבורה של אנשים פרטיים, ללא קומונה.

היה זה מקרה יוצא מן הכלל. בתל־יוסף המפא״יית עזב המיעוט המפ״מי את המשק, השאיר אותו כולו בידי מפא״י, הצטרף ל־משק בית־השיטה. המיעוט המפא״י בבית־השיטה, שהגיע ל־40%, נטש את ביתו, עבר לאיילת־השחר (אחרי שהמיעוט שלה פרש).

בכפר סולד, שם היה למפ״מ רוב של חבר אחד בדיוק, ארז החלק המפא״י את חפ־ציו ועזב.

היה זה פתרון ה״טראנספר״, עזיבתו ה־מוחלטת של המיעוט והצטרפותו למשק בו יש רוב למפלגתו. פתרון שונה נתקבל על ידי המיעוט המפא״י בגבת, שהתאחד עם קבוצת־השרון, הקים יחד אתה נקודה חדשה על חלק מאדמת הקיבוץ הקודם.

שונה שוב לחלוטין היה הפתרון שנתקבל באשדות־יעקב, שם חולקה לא רק האדמה, אלא גם נקודת הישוב עצמה, בין הרוב והמיעוט.

בשום מקום לא היה הניתוח קל. קשה לאדם עירוני לרדת עד לעומקו של הקרע הנפשי. איש הקיבוץ, אשר הקולקטיב שלו נשבר, הריהו משול לאדם שאיבד ביום אחד את ביתו, משפחתו, עבודתו ועולמו הרוחני.

בכל משק היו חברים שאבדו מזמן את זיקתם לדרך החלוצית, אך נמנעו מפרישה, כיון שהתביישו בפני חבריהם ובפני עצמם. עתה נפתחה בפניהם הדלת לרווחה. הם יכלו לצאת מבלי להיות בזויים בעיני עצמם וזול־תם. הם מצאו את דרכם העירה או למושב.

פורשי אלונים, למשל, אמרו זאת גלויות. הם יכלו להצטרף למשק מפא״י, אך סרבו. אמרו הם: „אם קרה הדבר פעם אחת, מנין לנו שלא יתפלג באחד הימים גם המשק ש־נצטרף אליו? ואז, כשנהייה זקנים, מה נעשה כשיגרשו אותנו?״ הפלא היה שבכל הפילוגים נפלו אנשים כה מעטים.

משק. הם לא הבינו כי אין קיום למשק נפרד בלי תנועה שתעזור לו!״

דעה זו היתה קרובה יותר לדעתם של אנשי הגדוד מאשר לדעתו של שלמה לביא. התוצאה: אנשי הגדוד הצטרפו לקיבוץ המאוחד, שעין־חרוד היתה סמלו ומרכזו, בעוד שבמשק עצמו שללוהו רבים.

ק־ן הרוחב ה־38. כך נקרא המעבר באמצע חדר־האוכל, אשר מימינו יושבים אנשי מפא״י ומשמאלו אנשי מפ״ם. המטבחים נפרדים לחלוטין, ואין במעט כל מגע בין שני המחנות הסועדים. חדר־האוכל היה מקום ההתכתשות הראשונה, כשאנשי מפא״י ניסו למנוע את כניסתם של תלמידי סימינריון הקיבוץ המאוחד, שפכו צלחות שמנת על ראשיהם. בנסיון התיווך האחרון שוב הפריע חדר־האוכל. כי מפא״י התנתח את הסכמתה ביציאת מפ״ם מן האולם. מפ״ם דחתה בנדד זה את ההצעה.

„הם התנגדו תמיד!״

בין הרוב והמיעוט היתה נטושה מלח־מה־זעירה מתמדת, שפרצה מחדש בכל אסי־פה וישיבת־ועד, גרמה להרעלה תמידית של היחסים האישיים, גם בשעה שאורחים מ־כל כנפי העולם סיירו במשק והתלהבו מתמו־נת ההרמוניה המושלמת של יושביו.

מספר איש מפ״ם: „הם (שוללי הקיבוץ) התנגדו תמיד לכל הרחבה של המשק, הפ־ריעו במזיד כדי לגרום כשלון לרוב. כל מעשה של התפשטות, כגון קנית קומביין גדול, רכישת צנורות אלומיניום להשקאה, הקמת בית־הספר המשותף עם תל־יוסף, נת־קל בהתנגדותם. זה פיתח אצלם תסביך נחי־תות, והם הפכו מרים ושונאים!״

אנשי מפא״י • אינם מכחישים שחבריהם התנגדו לרוב לתוכניות התפשטות נועזות, לדעתם נבעה ההתנגדות מדאגת־היתר של המשקיסטים למשק, בעוד שאנשי הקיבוץ־המאוחד היו מוכנים, לדבריהם, לסכן את קיום הקיבוץ כדי להאדיר את המסגרת ה־ארצית.

כל הסכסוכים פרצו כשפילג הקיבוץ־המאוחד את מפא״י, יסד את סיעה ב׳, אחר כך את המפלגה־לאחדות־העבודה. עתה לא איחדה גם מרות המפלגה את הפלגים, והם הפכו יריבים על כל במות המאבק הפו־ליטי בישוב.

מדינת ישראל קמה. בני עין־חרוד לחמו בכל החזיתות, מלאו בית־קברות קטן. המשק הוציא מתוכו את מצביא הרי ירושלים, מפ־קד הפלמ״ח יוסף טבנקין, בנו של מחנך הקיבוץ המאוחד וחברו של יגאל אלון. אר־לם עין־חרוד יצאה מן המלחמה כשהנבטים הראשונים של מלחמת אזרחים מבצבצים ב־אדמתה.

הם נבטו באדמותיהם של משקים רבים.

• למעשה אין הפירוד בין מפ״ם לבין מפא״י בתוך שכאלה, אלא בין אנשי הקיבוץ המאוחד, התומך במפ״ם (אך הכו־לל גם חברים המצביעים בעד מפא״י) לבין איחוד הקבוצות והקיבוצים, המסונף למפא״י. הצדדים עצמם אינם משתמשים בשמות ה־מפלגות, אלא בשמות הארגונים הקיבוציים.

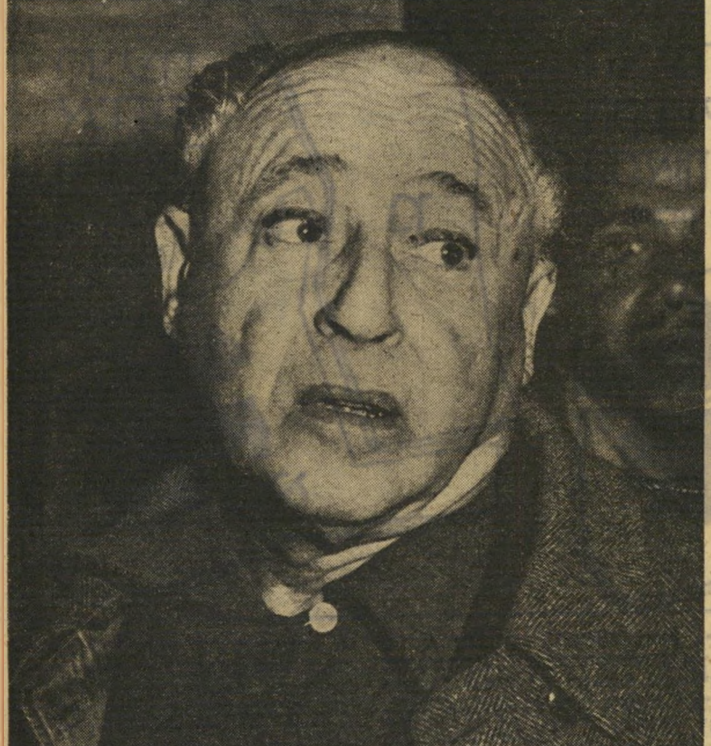

הקיבוץ־המאוחד הצטרף למפ״ם. מפ״ם הפ־כה תנועה אופוזיציונית קיצונית, המתנגדת למפא״י בחריפות, לאורך כל החזית.

בני שתי המפלגות החלו מנהלים תעמולת שיסוי איומה איש נגד רעהו. איש מפא״י שוב לא היה בעיני איש מפ״ם חבר בעל השקפות שונות אך מטרה דומה, אלא בוגד בעמו, מוכר מולדתו לאמריקאים, מסית ל־מלחמת־עולם שלישית. ואותו איש מפא״י חשב את חברו המפ״מניק לסוכן מעצמה זרה ואויבת, תוקע סכין בגב התנועה ה־ציונית, מגרש הנוער.

לאיש עירוני קשה לתפוס מדוע הופכים חילוקי דעות פוליטיים בהכרח למלחמת־אחים בקיבוץ. אולם הדבר נובע מעצם מש־טר־החיים במשק. האמונה הפוליטית כאן אינה עיסוק צדדי, לשעות הפנאי, אלא יסוד היסודות של החיים, עובדה שבלעדיה אין טעם לעצם העבודה והחיים במשק. היא שנתנה לחלוצים את הכוח להחזיק מעמד ב־תנאים הקשים ביותר, היא ששימשה מלט מדבק לחברה. פגיעה באמונה זו היתה ל־קיבוץ כפגיעה בחוט השדרה.

הויכוח הפוליטי במשק מתחיל כשהחבר מתעורר לקול התרנגול, מסתיים (וגם זה לא תמיד) כשהוא חוזר למיטתו, בלילה. הוא נמשך בשעת ארוחת־הבוקר בחדר־האוכל, בשדה ובסדנא, במקלחת המשותפת. אבן קט־נה של ויכוח (בעיר) הופכת (בקיבוץ) ל־מפולת־סלעים.

איש מושב־העובדים יכול, כפי שהעיר שמואל דיין הנהללי, להסתגר בביתו וב־חוג משפחתו גם כשכל המושב מתנכר לדעותיו. לאיש קיבוץ אין אפשרות כזאת. הוא מוסר את בנו לבית־הספר ולחברת־הילדים, ובית־הספר יכול לחנך אותו נגד אביו, להפכו אויבו בנפש. האב נאלץ לעמוד מן הצד אין אונים, לראות כיצד לומד הבן לשנוא כל דבר הקדוש לו. אמר איש מפא״י שפרש ממשק אלונים: „בני חזר מבית־הספר ואמר לי שאני פאשיסט, שבן־גוריון הוא בוגד שפל. כיצד יכולתי להישאר ב־מקום ולראות במו עיני איך הופך בית־ה־ספר את בני לאויבי?״

יצחק טבנקין, איש עין־חרוד, מייסד הקיבוץ־המאוחד ומחנכו, מנהיג את אנשי מפ־ם במשק. טבנקין ניהל משך דור שלם מלחמה נגד לביא.